

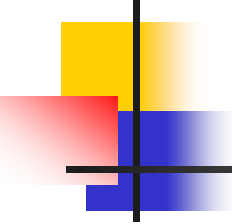

AKUT BÖBREK YETMEZLİĞİ

Prof. Dr. Aydın ECE

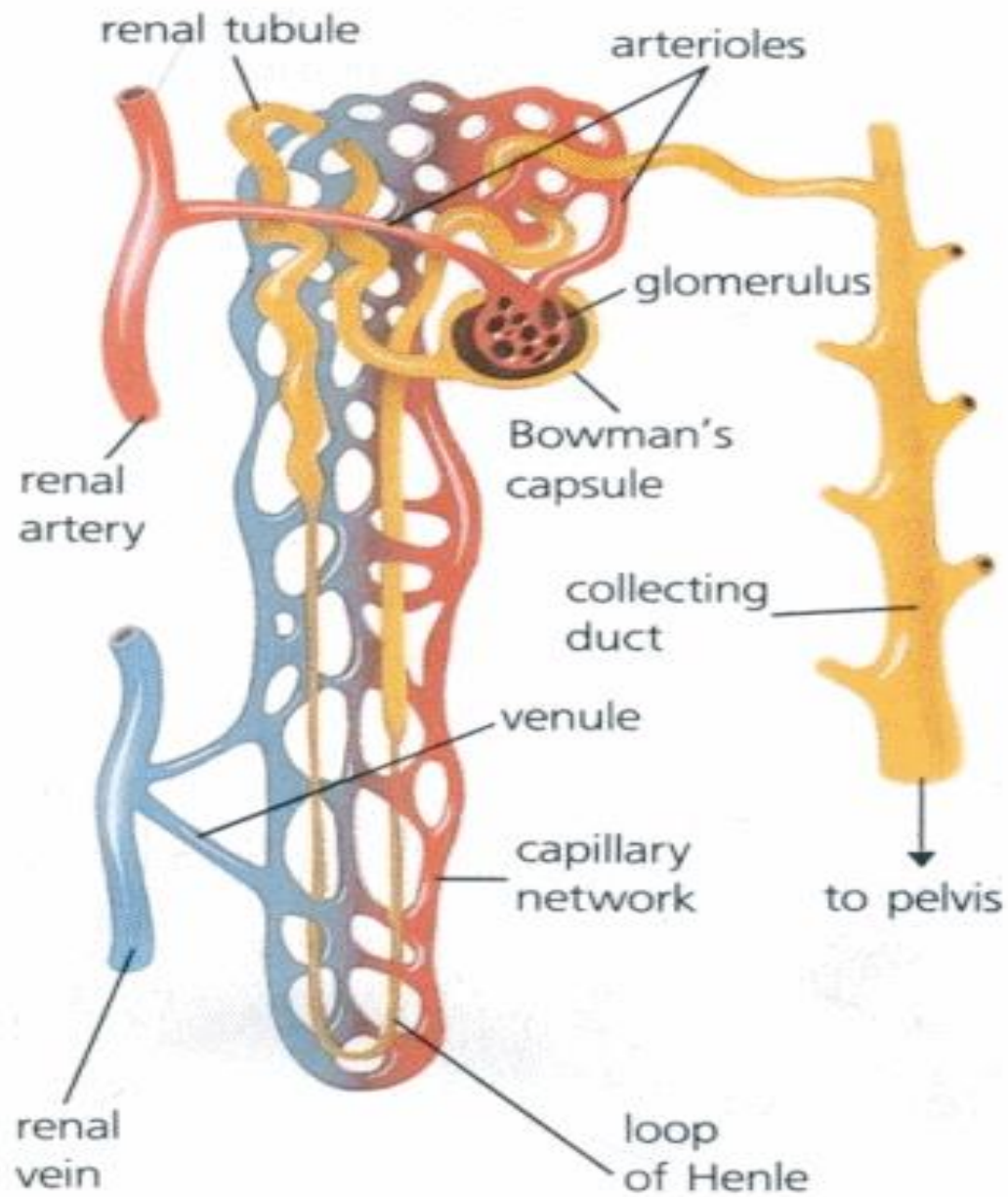
**Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Nefrolojisi BD**

AKUT BÖBREK YETMEZLİĞİ

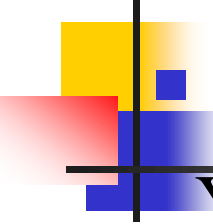
- Böbreğin vücut homeostazını sağlaması için gerekli glomerüler ve tübüler işlevlerinin akut ve geçici olarak azalması
- 3. Basamak hastanelerde %2-3, Yenidoğan Yoğun bakım ünitelerinde %8 oranında gelişir

GFR'nin Yaklaşık Hesabı

- **boy (cm)   Pcr (mg/dl)**
- **k: Düşük tartılı süt çocukları için: 0.33**
İyi gelişmiş süt çocukları için: 0.45
2-12 yaş arası çocuklar için: 0.55
(erkek) 13-21 yaş çocuklar için: 0.70
(kız) 13-21 yaş çocuklar için: 0.57

$$\text{GFR(ml/dk/1.73 m}^2\text{)} = k \times \left(\frac{\text{boy}}{PCr} \right)$$

GFR Normal Degerleri:

YENİ DOĞAN GFR (ml/dk/1.73m²)

1 hafta	20-53

4 hafta	30-90

SÜT ÇOCUKLARI

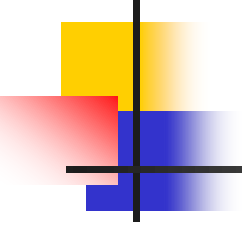
2 aylık	42-90

4 aylık	56-120

6 aylık	90-145

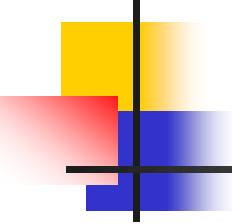
12 aylık	63-150

>2 yaş	100-150

Fraksiyone Sodyum Ekskresyonu: (FENa)

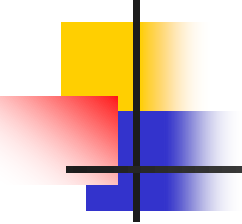
$$\left(\frac{UNa \times PCr}{PNa \times UCr} \right) \times 100$$

Esas Bulgular

---

1. Glomerüler filtrasyon hızında azalma
2. Oliguri
  - >2 yaş   400 ml / gün
  - <2 yaş   1 ml / kg / saat
3. Böbrek fonksiyonlarında bozulma

Tanımlamalar

- (1) Akut böbrek yetmezliği (ABY)= Böbrek fonksiyonlarının aniden bozulması
  - (a) vücut sıvılarının regülasyonu
  - (b) elektrolit ve asit-baz homeostazı
  - (c) toksik atık ürünlerin eliminasyonu (üre vb.)
=azotemi, üremi
  - (d) metabolitlerin ve ilaçların metabolize edilmesi ve atılması bozulur

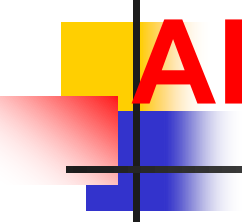

CRITERIA	ESTIMATED CCl	URINE OUTPUT
Risk	eCCl decrease by 25%	<0.5 mL/kg/hr for 8 hr
Injury	eCCl decrease by 50%	<0.5 mL/kg/hr for 16 hr
Failure	eCCl decrease by 75% or eCCl <35 ml/min/1.73 m ²	<0.3 mL/kg/hr for 24 hr or anuric for 12 hr
Loss	Persistent failure >4 wk	
End-stage	End-stage renal disease (persistent failure >3 mo)	

eCCl, estimated creatinine clearance; pRIFLE, pediatric risk, injury, failure, loss and end-stage renal disease.

ABY sınıflaması

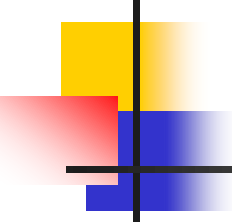
- İdrar volümüne göre:
  - Oligürik ($<400 \text{ ml/m}^2/\text{gün}$)($0.5-1 \text{ ml/kg/saat}$)
  - Nonoligürik ($>400 \text{ ml/m}^2/\text{gün}$)
- Nedene göre:
  - Tıbbi (ilaçlara bağlı vb.)
  - Cerrahi (travmatik veya post-operatif iskemi)
- Etyolojik faktörün anatomik yerleşimine göre:
  - Pre-renal
  - Renal (İntrensek-Parenkimal)
  - Post-renal (obstrüktif)

AKUT BÖBREK YETMEZLİĞİ

- I – PRERENAL (Fonksiyonel azotemi)
- II – RENAL (İntrensek böbrek yetmezliği)
- III – POSTRENAL (Tıkayıcı üropati)

Prerenal Böbrek Yetmezliği

Nedenleri

- Hipovolemi

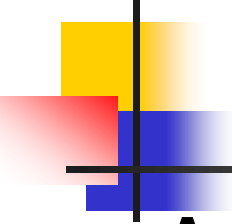
- Hemoraji
- Gastrointestinal kayıplar
- Hipoproteinemi
- Yanıklar
- Tuz kaybına neden olan renal - adrenal hastalıklar

- Hipotansiyon

- Sepsis
- DIC
- Hipotermi
- Hemoraji
- Kalp yetmezliği

- Hipoksi

- Pnömoni
- Aort klemp
- RDS

ABY Nedenleri

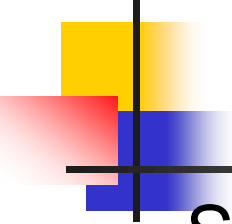

■ A-Prerenal Faktörler:

*Azalmış dolaşan etkin arteriyel volümde azalma sonucu fonksiyonel böbrek perfüzyon bozukluğu ve GFR'de azalma

*Böbrek hasarı bulgusu yoktur

*Devam ederse renal hasar oluşur

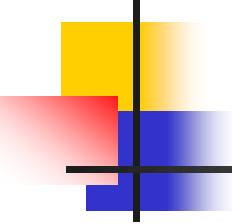

Pre-renal ABY

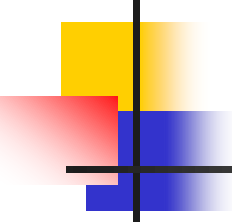
- Sıklıkla “pre-renal azotemi” olarak adlandırılır
- Böbrek perfüzyonu düzeltilince renal fonksiyonlar hızla iyileşir
- Gerçek hipovolemi (kanama, GİS’ten kayıp)
- Damariçi volümün 3. boşluklara kaybı
- Zayıf kardiyak output (hipotansiyon ve hipoksi)
- Renal damar tıkanıklığı (renal arterde emboli gibi)
- Renal vazokonstriksiyon (hepato-renal sendrom, NSAID alımı)

İntravasküler volüm azalması (Hipovolemi)

- Dehidratasyon
- Gastrointestinal kayıplar
- Tuz kaybeden renal veya adrenal hastalık
- Santral veya nefrojenik diabetes insipidus
- Üçüncü boşluğa kayıplar (sepsis, travmatize doku, nefrotik sendrom)
- Hipoproteinemi, asit
- Yanıklar
- Kanama, kan kaybı

Azalmış efektif kan volümü (Dolaşım Yetmezliği)

- Konjestif kalp yetmezliği
- aritmi
- kalp tamponadı
- sepsis
- şok
- Perikardit

7.02.2020

AECE

17

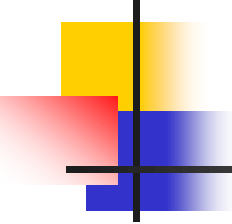

A-Primer Glomerüler Hastalıklar

Postenfeksiyöz/Poststreptokokal GN

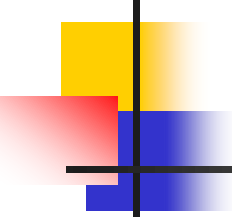
- MPGN
- SLE nefriti
- Kr. enfeksiyon nefriti
- Henoch-Schönlein Purpura nefriti
- ANCA-pozitif GN (Wegener)
- Anti –GBM pozitif GN (Good-Pasture)
- İdiyopatik RPGN

İntrensek Renal ABY-Glomerüler hastalık dışı nedenler

- Hemolitik-Üremik sendrom
- Akut Tübüler nekroz (ATN)
- Kortikal nekroz
- Renal ven trombozu
- Rabdomiyolizis
- Akut İnterstisyel nefrit: İlaça bağlı (metisilin, diüretik), Postviral
- Tümör infiltrasyonu
- Tümör lizis sendromu

ABY İÇİN DÖRT MEKANİZMA

- (a) Azalmış böbrek kan akımı: “pre-renal azotemi”
- (b) Azalmış ultra-filtrasyon oranı: glomerüler
filtrasyona bariyer
- (c) Tübüler tıkanıklık: hücresel artıklar ve/veya
silendirler ile
- (d) Tübüler geri-kaçış: Tübüler epitel hücre hasarı,
glomerüler filtratın geriye sızması

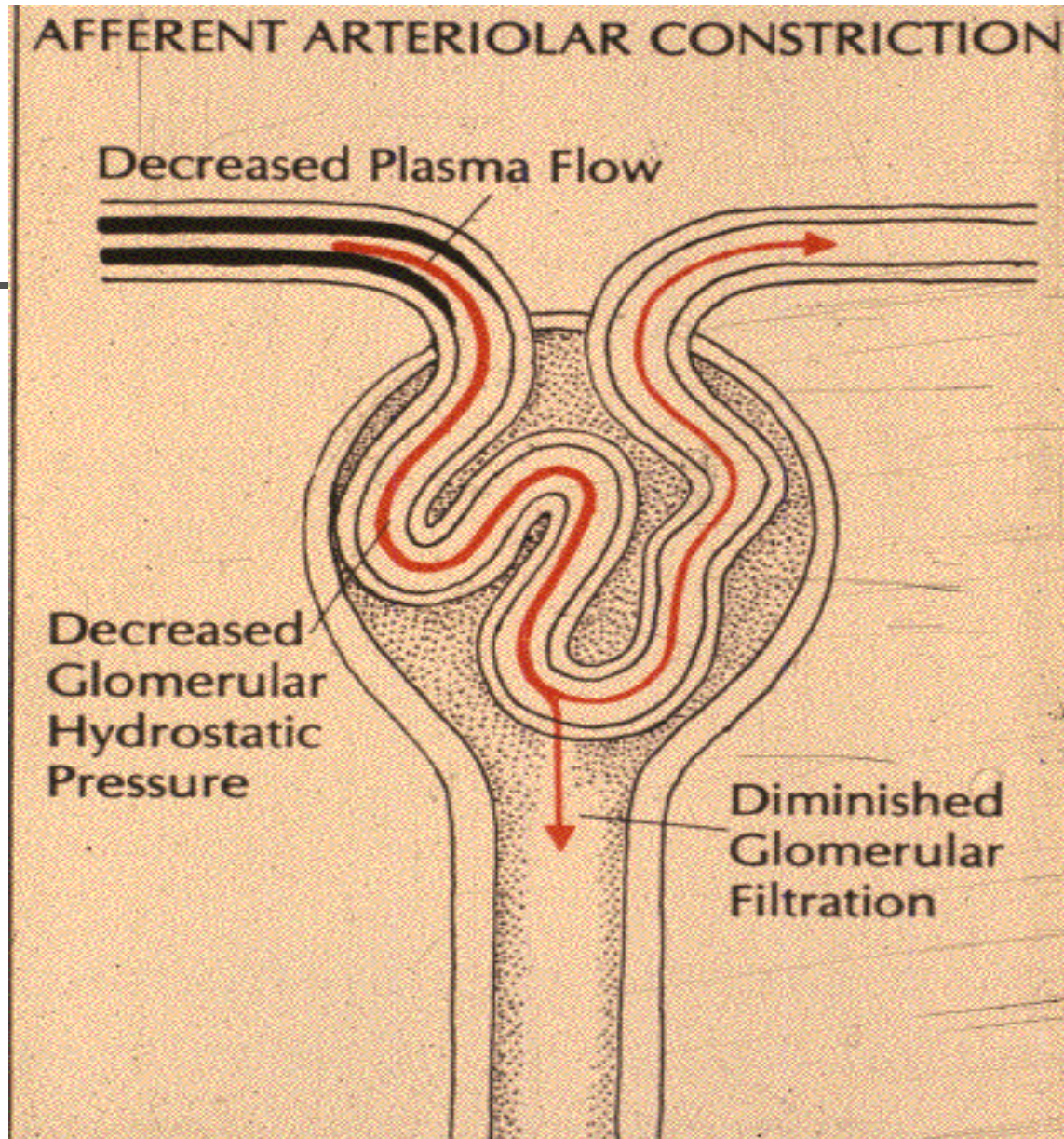

AFFERENT ARTERIOLAR CONSTRICTION

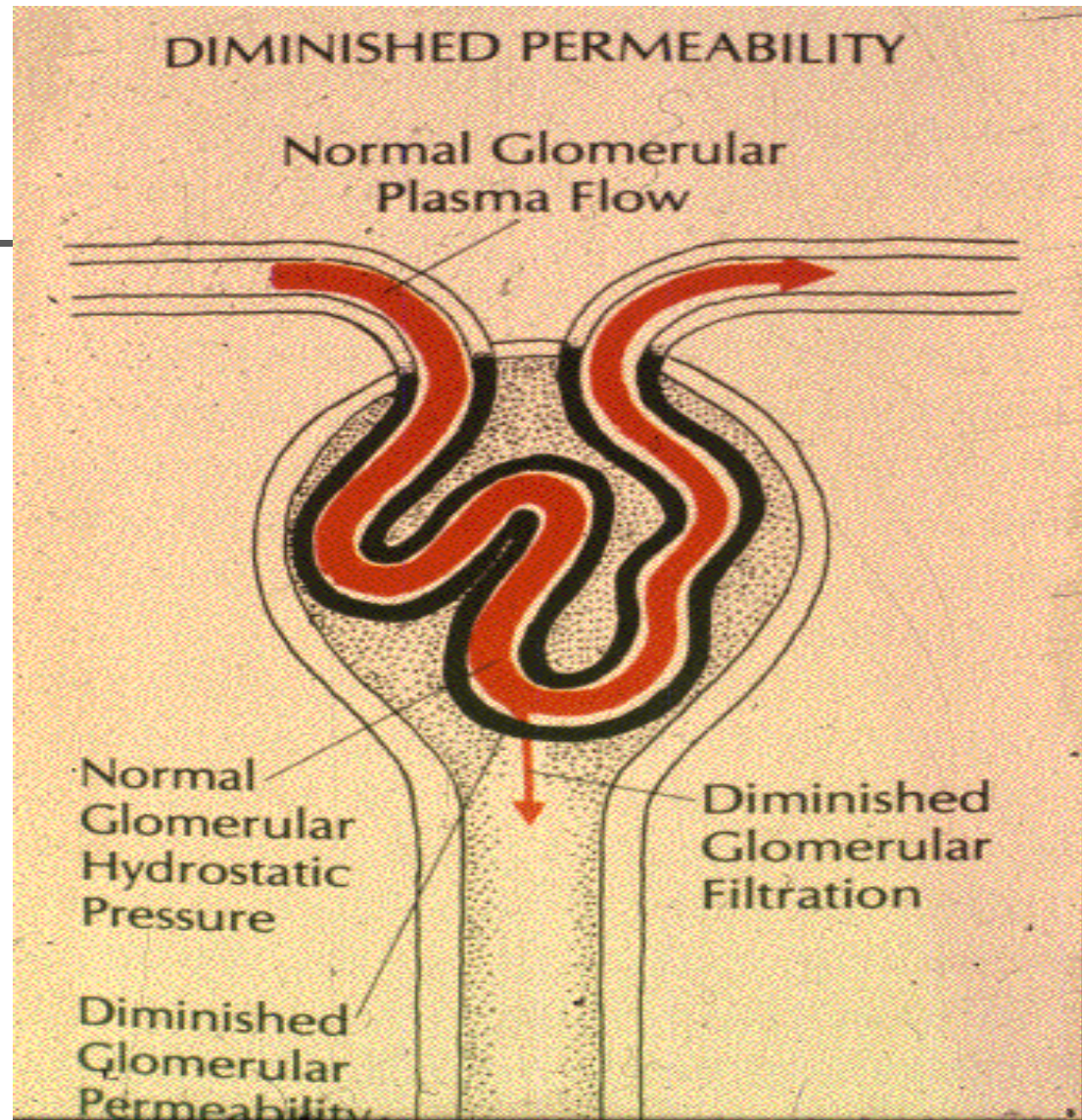
Decreased Plasma Flow

Decreased
Glomerular
Hydrostatic
Pressure

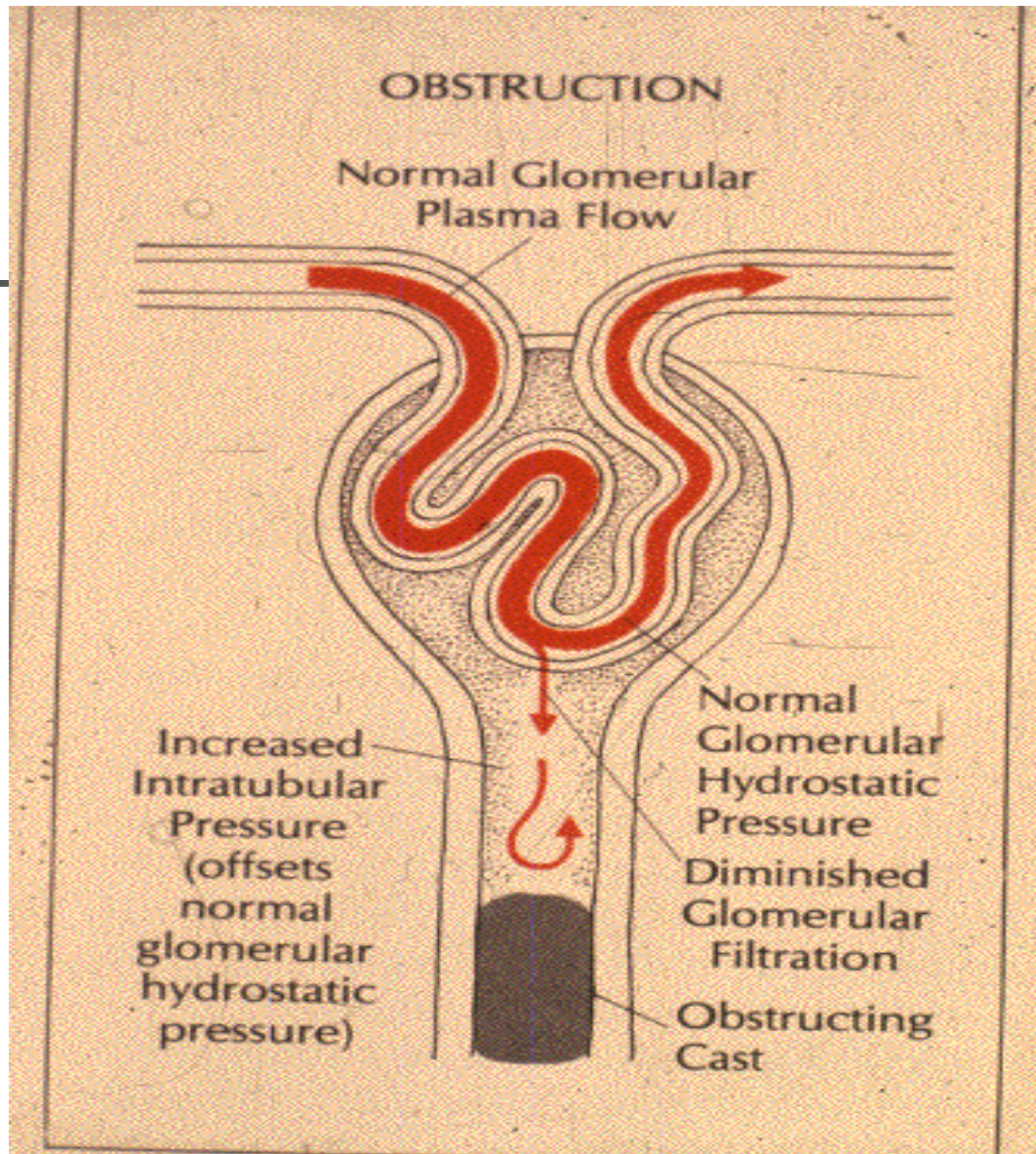
Diminished
Glomerular
Filtration

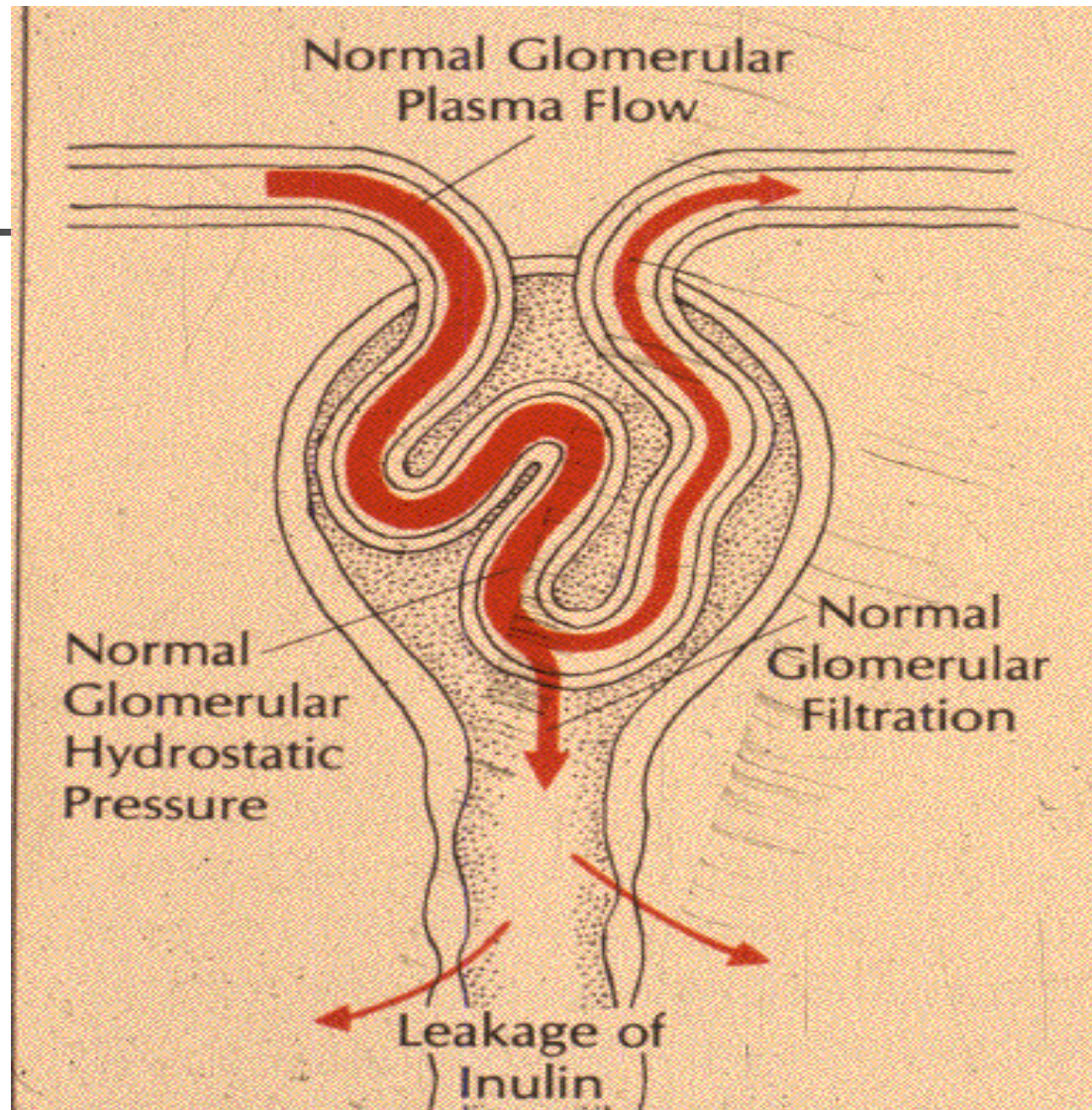

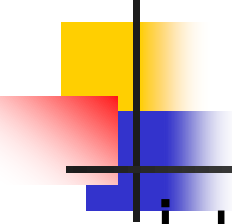

Akut tubuler nekroz (ATN)

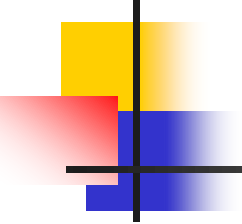

- ABY'nin yaygın bir formu, ağır hasta bebekler ve nefrotoksik ve iskemik etkene maruz kalındığında gelişir
- Histolojik olarak tübüler nekroz mevcut
- Mekanizma: Böbrek içi hemodinamiklerde değişme, tübüler tıkanıklık, filtratın hasarlı tübül hücreleri arasından peritübüler kapilerlere geri kaçıışı

Akut Tübüler Nekroz (ATN)

-
- İskemik/hipoksik hasar
  - İlaçla gelişen (Aminoglikozitler, İntravasküler kontrast madde, Sisplatin, İfosfamid, Non–steroid anti-inflamatuar ilaç, Asetaminofen)
  - Toksinle gelişen
    - *Eksojen toksinler (Etilen glikol, metanol, bromat, mantar, ağır metaller)
    - *Endojen toksinler: Rabdomyolizis-miyoglobininüri, hemoglobininüri

ABY'de değerlendirme

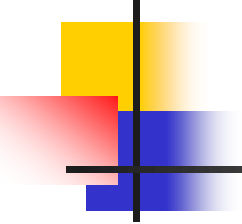

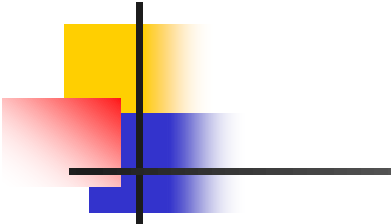
ABY'yi tanıma

- (a) Esas olarak bir laboratuvar tanısıdır
(Yüksek BUN+Cr)
- (b) Oligürik veya non-oligürik
- (c) Anürik ise, kreatinin günde 2.5-3
mg/dl artar

(2) ABY'nin etyolojisini belirleme

- Sıklıkla multifaktoriyel
Örneğin böbrek taşına bağlı tıkanıklık ve piyelonefrit gelişimi sonrasında sepsis gelişimi ve aminoglikozit kullanımı
- Etiyoloji belirgin olsa bile prerenal, renal, postrenal nedenleri araştır

-
-
- Anamnez, klinik öykü- Sıklıkla en faydalı (travma, taş, ishal, yanık)
  - Fizik muayene –hem nedeni belirlemede, hem de ABY’nin klinik sonuçlarını saptamada gerekli

7.02.2020

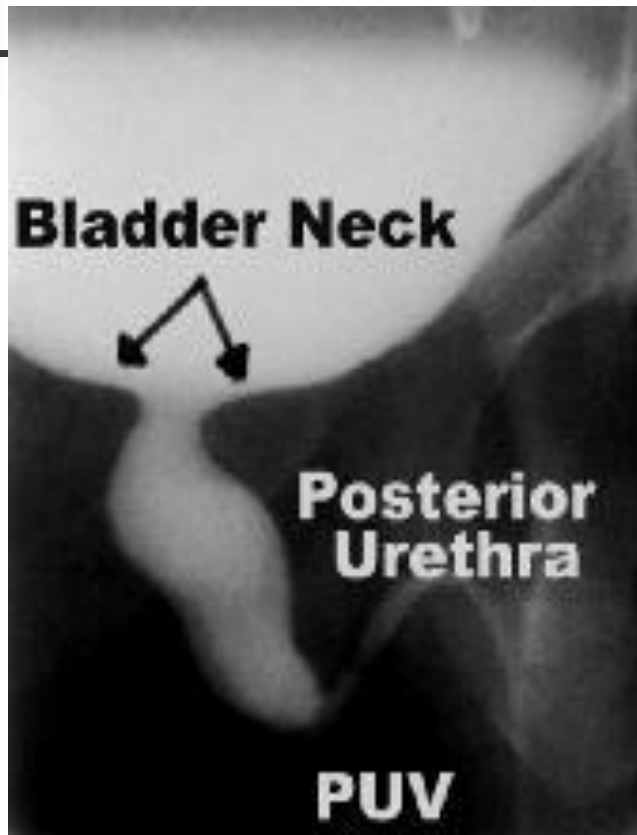

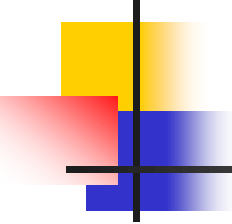
Postrenal Böbrek Yetmezliği

Nedenleri

- Obstrüktif üropati
  - UP darlık
  - Ureterosel
  - Uretral valv
  - Tümör
- Vezikoüreteral reflü
- Edinsel
  - Taş
  - Pıhtı

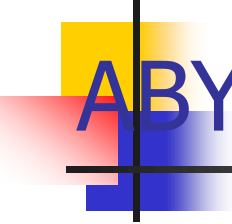

YENİDOĞANDA ABY NEDENLERİ

- Renal disgenezis
- Obstrüktif üropati (PUV, bilateral UP darlık)
- Renovasküler olaylar
- Konjestif kalp hastalığı
- Dehidratasyon
- Kanama
- Sepsis
- Anoksi
- Şok
- Renal ven trombozu

ABY Gelişmesinden Sorumlu Mekanizmalar

- İskemi
- Nefrotoksinler
- İskemi + Nefrotoksinler

Akut Böbrek Yetmezliği

Fizyopatolojisi

- Renal hemodinamideki değişiklikler
- Nefronlardaki değişiklikler
- Hücresel ve metabolik değişiklikler

TÜBÜLER HASAR

SU ve SOLUT REABSORPSİYONUNDA DEĞİŞMELER

VAZOAKTİF MADDELERİN SALINIMI

GLOMERÜLER FİLTRASYON DİNAMİĞİNDE AZALMA

GLOMERÜLER FİLTRASYON HIZINDA AZALMA

AKUT BÖBREK YETMEZLİĞİ

KORTİKAL KAN AKIMINDA AZALMA

KORTİKAL VASKÜLER DİRENÇ ARTIŞI

Akut böbrek yetmezliğinde renal hemodinami

PROKSİMAL TÜBÜLER HASAR

EPİTELYAL HÜCRE NEKROZU

TÜBÜLER BÜTÜNLÜĞÜN
BOZULMASI

HÜCRE ARTIKLARININ
TIKAÇ OLUŞTURMASI

SOLUT/SIVI GERİ SIZMASI

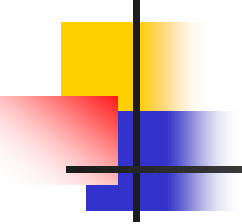
TÜBÜLER OBSTRÜKSİYON

GLOMERÜLER FİLTRASYONDA AZALMA
TÜBÜLER AKIMDA AZALMA

Akut böbrek yetmezliğinde nefronal faktörler

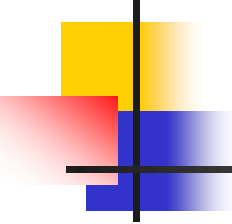
ABY Klinik Bulgular

- **Dehidratasyonla birlikte pre-renal ABY ise:**
Hipotansiyon, turgor-tonus bozukluğu, çökük göz küreleri, ağız kuruluğu vb
- **Renal ABY ise - Su ve tuz yüklenmesi bulguları**
  - Hipertansiyon, kalp yetmezliği, ödem
- **Hiperpotasemi bulguları**
  - Aritmi - EKG değişiklikleri
  - Kardiak arrest
- **Asidoz bulguları**
  - Takipne
  - Dolaşım kollapsı

-
- **Kalsiyum-fosfor metabolizma bozuklukları**
    - **Tetani, konvülziyon**
  - **Nitrojen atıkların toksik etkisi (üremi)**
    - **İştahsızlık, bulantı, kusma**
    - **Kanama diyatezi (peteşi, purpura, epistaksis, melena)**
    - **Ansefalopati (uyuklama, konfüzyon, hallusinasyon, koma)**

AKUT BÖBREK YETMEZLİĞİNDE YAPILMASI GEREKEN LABORATUVAR İNCELEMELERİ

- Tam kan sayımı, retikülosit, periferik yayma
- Trombosit sayımı
- Tam idrar muayenesi, idrar miktarı, osmolalite
İdrar Na, üre, kreatinin miktarı; FENa
- Serum üre, kreatinin, Na, K, Ca, P, Mg, Alk.
fosfataz, T. protein, Albumin
- Kan gazları

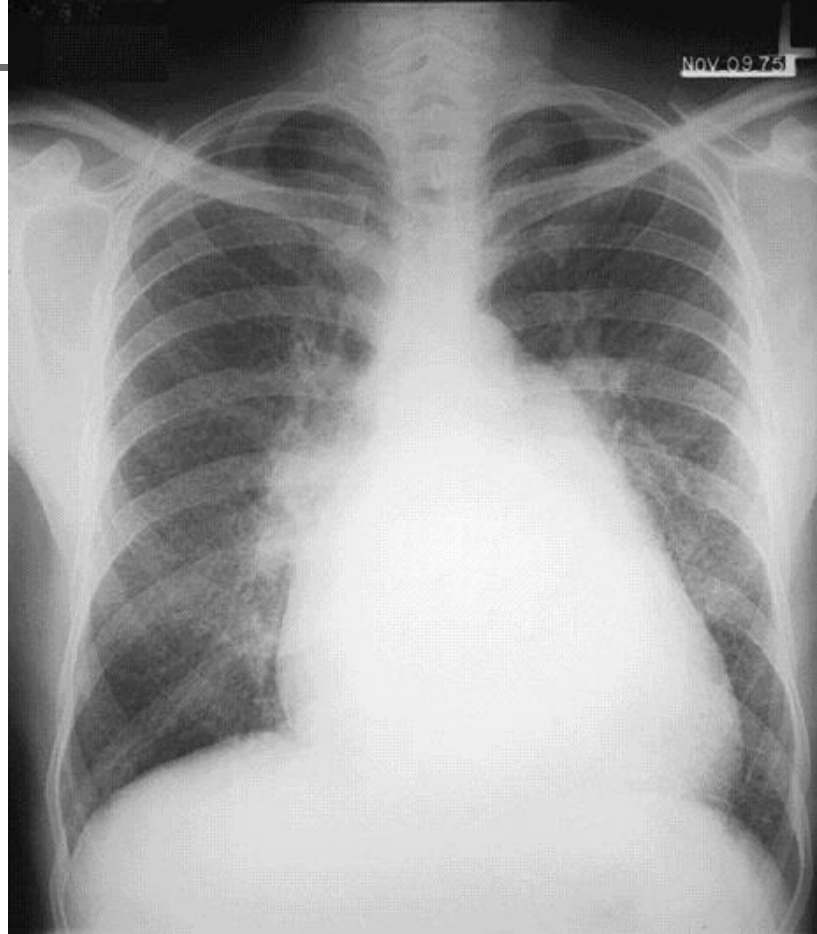

ABY- Laboratuvar

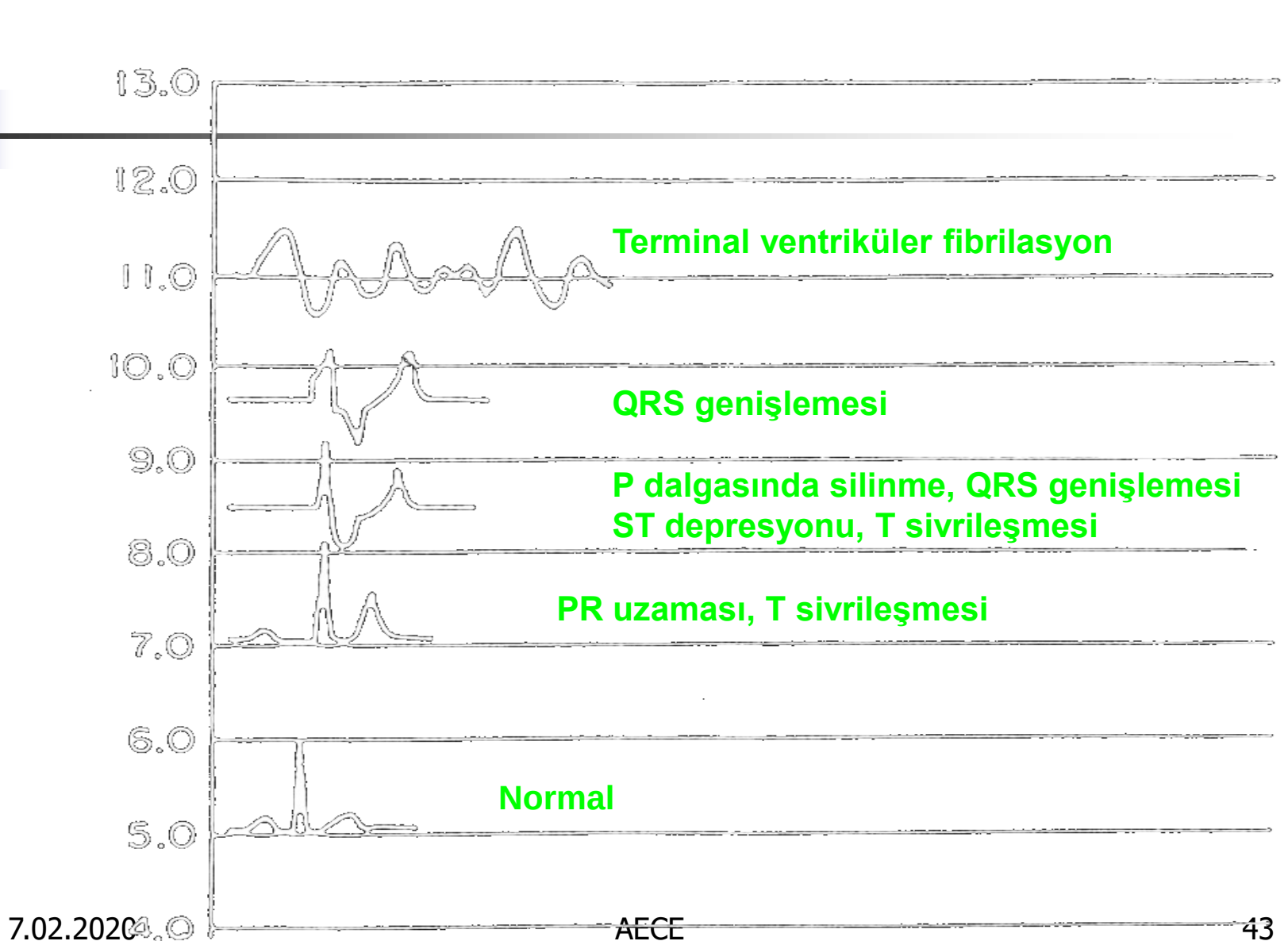
- Serum C3- C4
- İdrar, kan, boğaz kültürü
- EKG
- Radyolojik çalışmalar:
Telekardiografi, yatarak direk karın grafisi,
el bilek grafisi, abdominal USG
- Radyonüklid çalışmalar

Telekardiyografi

- Kardiyotorasik oran > 0.6

Hiperpotasemi EKG bulguları

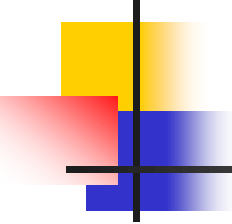
Prerenal ve İntrensek Böbrek Yetmezliğinin Ayrımı

	Prerenal Böbrek Yetmezliği	İntrensek Böbrek Yetmezliği
İdrar dansitesi	>1.020	<1.020
İdrar osmolalitesi	>500	<350
İdrar / plazma osmolalitesi	>1.3	<1.3
İdrar sodyumu (mEq/L)	<20	>20
FE _{Na} (%)	<1.0	>2.0
Serum BUN / Kreatinin	>20	<20

Prerenal-Renal Böbrek Yetmezliği Ayırdedilemez ise Uygulanacak Tedavi

Ringer Laktat veya %0.9 NaCl

İNTRENSEK BÖBREK YETMEZLİĞİ

IV Sıvı Tedavisi

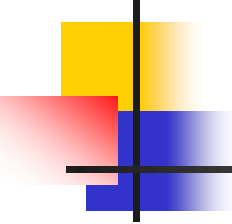

- İnsensible Kayıp ($400 \text{ ml} / \text{m}^2 / \text{gün}$)
+
■ Günlük idrar miktarı
+
■ Diğer Kayıplar (Kusma, Diyare vs.)
■ %10 Dekstroz

İNTRENSEK BÖBREK YETMEZLİĞİ

Hiponatremi Tedavisi

- Volüm yüklenmesi giderilir
- Serum Na ≤ 120 mEq / L
ya da
- Hiponatremik SSS bulgusu varsa
↓
- $0.6 \times \text{Kg} \times (125 - \text{Hasta Na}^+)$
olacak şekilde %3 NaCl (1 ml = 0.5 mEqNa)

HİPERPOTASEMİ TEDAVİSİ

Serum K >5.5 mEq/L

IV ve Oral K⁺ alımını durdur
Kayexalate 1 gr / kg
(Sorbitol içinde PO veya PR)

Serum K >7 mEq/L

Ca Glukonat %10 0.5-1 ml/kg IV
NaHCO₃ 1-3mEq/kg IV 5-10' infüzyon
K. İnsülin 0.1 U/kg
+
Glukoz 0.5 gr/kg } IV
İnhale Salbutamol
Diyaliz

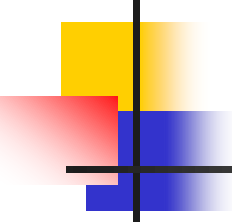
İNTRENSEK BÖBREK YETMEZLİĞİ

Metabolik Asidoz Tedavisi

- Kan $\text{HCO}_3 \leq 9-10 \text{ mEq / L}$
- $0.6 \times \text{Kg} \times (12 - \text{Hasta } \text{HCO}_3)$

AKUT BÖBREK YETMEZLİĞİNDE ACİL TEDAVİ

Dolaşım kollapsı	Plasma veya izotonik sol.20 ml/kg İV Dopamin 5 µg/kg/dk. İV
Hiperpotasemi	Ca glukonat (%10) 0.5ml/kg İV insülin 0.1 Ü/kg ve Glukoz 0.5 gr/kg İV
Konvulziyon	Diazepam 0.25 mg/kg İV
Hipokalsemi	Ca glukonat (%10) 0.5 ml/kg İV
Hipomagnezemi	Magnezyum sülfat (%50) 0.1 ml/kg İM
Asidoz	NaHCO ₃ 2 mmol/kg İV
Hipertansiyon	Na-nitroprussid 0.5-8 µg/kg/dk İV Labetalol 1-4 mg/kg/saat İV infüzyon
Sıvı yüklenmesi	Furosemid 1-2 mg/kg İV

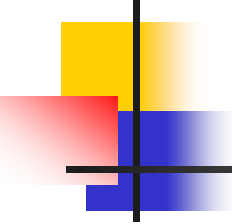
Akut Böbrek Yetmezliğinde Diyaliz Tipleri

- Periton diyalizi
- Hemodiyaliz
- Hemofiltrasyon
- Hemodiafiltrasyon

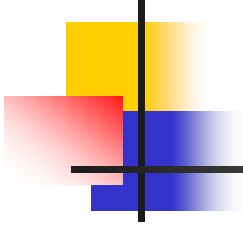

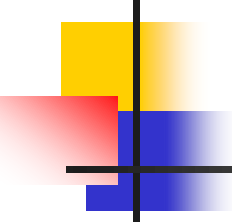
Akut PD diyaliz endikasyonları (72 saate kadar)

---

1. BUN 150 mg/dl üzeri ve serum kreatini 10 mg/dl üzerinde ise
2. Elektrolit bozuklukları
  - Serum $K > 7.0$ mEq/L veya EKG bulgusu varsa
  - Belirgin hiponatremi

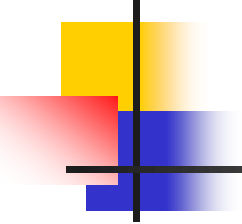
3. Ağır asidoz $\text{HCO}_3 < 10 \text{ mEq/L}$
4. Hipervolemi, plevral efüzyon, akciğer'de staz, perikardiyal efüzyon
5. Düzelmeyen kalp yetmezliği ve hipertansiyon
6. Anüri 24 saatten daha uzunsa

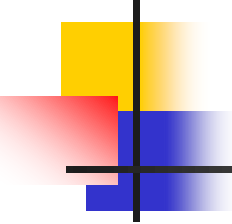

Üremi dışında PD endikasyonları

---

1. Konjestif kalp yetmezliği (tedaviye cevap vermeyen)
2. Hiperkalsemi
3. Akut hiperürisemik nefropati
4. Akut pankreatit

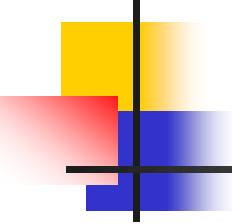
-
-
5. Bazı zehirlenme ve ilaç alım fazlalıkları
  6. Hepatik koma
  7. Hipotermi
  8. Primer hiperoksalüri

PERİTON DİYALİZİ

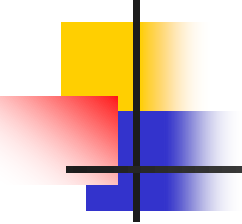
- Özellikle YD ve küçük çocuklarda önemli
- Damar yolu sağlanamayan durumlarda
- Kolay uygulama
- Heparinizasyon gerektirmez
- Çocuğun hemodinamik yönden stabil olması gerekmez

PD

- Dezavantajı : Peritonit riski (diyaliz BK sayısı $>100/\text{mm}^3$)
- Rölatif kontrendikasyonlar:
  - Masif organomegali
  - İntra abdominal kitle
  - Ostomi varlığı
  - Yakında geçirilen karın cerrahisi

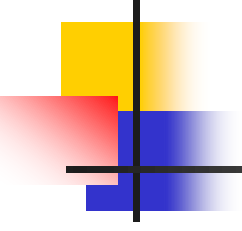
HEMODİYALİZ

- Metabolik anormallikler ve hipervolemiyi daha hızlı düzeltir
- Metanol ve etilen glikol entoksikasyonu ile hiperamonyemide seçilecek yöntemdir.

Oligüri / Azotemi: Şüpheli ABY

Klinik öykü
Fizik muayene
Biyokimyasal
inceleme
İdrar muayenesi
Üriner indeksler

İshal / kusma / kanama
/ hipotansiyon /
düşük kardiyak debi
İdrar muayenesinde
bulgu yok
BUN / Cr > 20
 $U_{osmol} > 500$
 $FE_{Na} < \%1$

Prerenal
ABY kuşkusu

Sıvı yüklenmesi
Hipertansiyon
İlaçlar / kemoterapi
Multisistem hastalığı
Anormal periferik
yayma
Pigmentüri
“Aktif” idrar sedimenti
 $U_{osmo} < 350$
 $FE_{Na} > \%2$

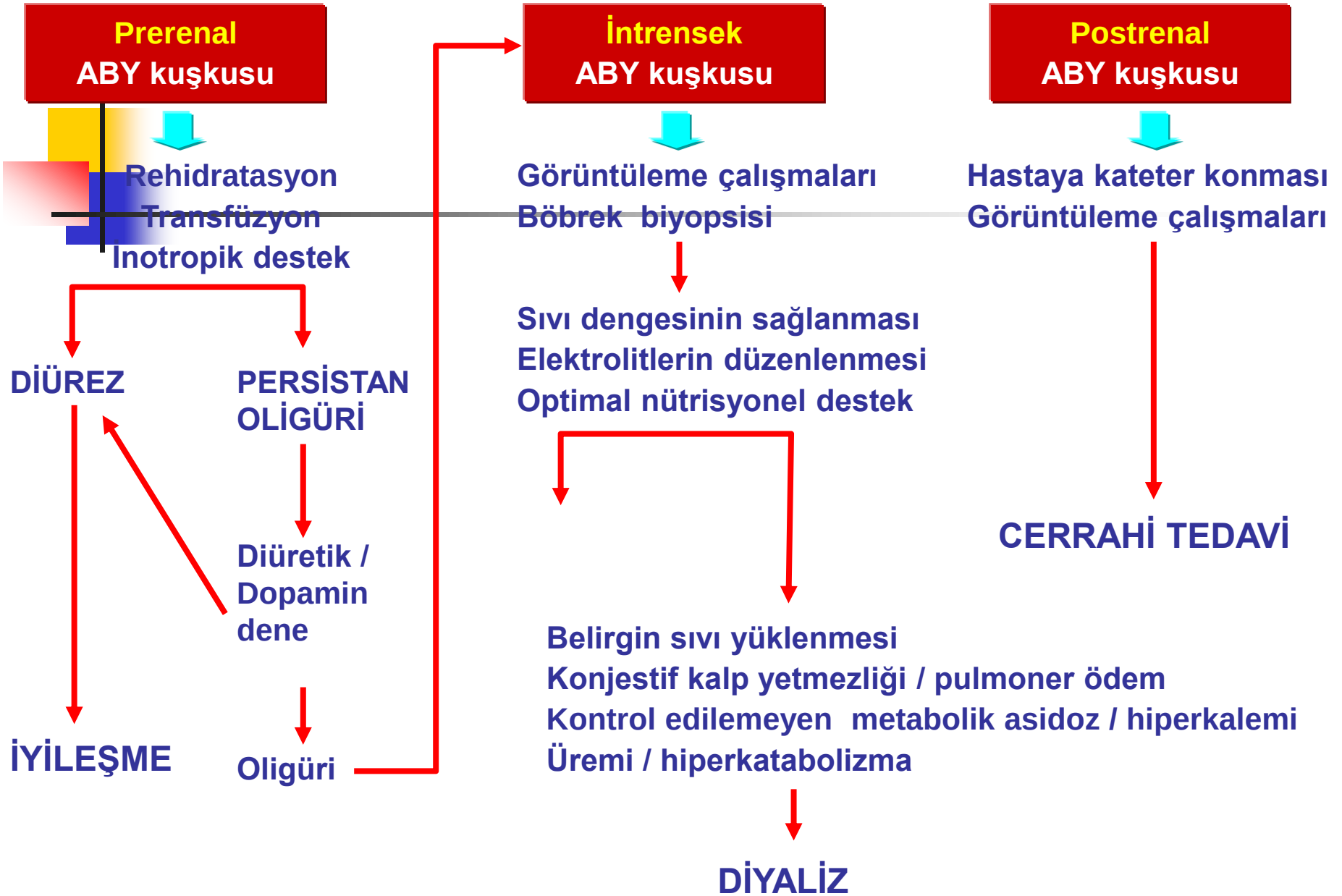

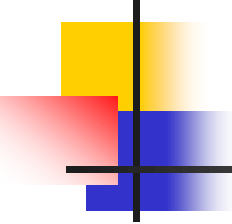
İntrasek
ABY kuşkusu

İYE öyküsü
Taş öyküsü
Zayıf idrar akımı
Dolu mesane
Öykü ve klinik
bulgularla
açıklanamayan ABY

Postrenal
ABY kuşkusu

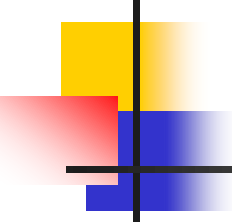

YENİ TEDAVİLER

- RGD peptidleri
- IGF-1 (Insulin like growth factor 1)
- EGF (Epidermal growth factor)
- HGF (Hepatosit growth factor)
- Melanosit stimüle eden faktör
- Anti-adhezyon molekül tedavisi
- Atriyal natriüretik peptid (anaritid)

PROGNOZ

- Prognoz nedene bağlıdır
- Multi-organ yetersizliği olanlarda ABY mortalitesi; HÜS, RPGN ve akut interstisyel nefritten yüksektir.
- Akut interstisyel nefrit ve ATN'de normal renal fonksiyonlar geri döner
- HÜS ve RPGN'de nefron kaybı çoksa uzunca bir süre sonra SDBY gelişir